

13.00.00
13.00.01
13.00.02
13.00.03
13.00.04
13.00.05

13.00.06
13.00.07
13.00.08
13.00.09
07.00.00
19.00.00

01.00.00
02.00.00
03.00.00
09.00.00
10.00.00
11.00.00

№5/2025

M AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Pedagogik, psixometodologik va tabiiy fanlarga
ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Elektron nashr. 580 sahifa,
14-may, 2025-yil.

BOSH MUHARRIR:

Qirg'izboyev Abdug'afvor Karimjonovich – Tarix fanlari doktori, professor

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Umarova H.O' – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Wookyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (Phd)
Somurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F.O. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis instituti dotsenti
Saifnazarov I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa fanlari doktori, professor
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'icha falsafa doktori (PhD)
Panjyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, Toshkent davlat texnika universiteti, G. V. Plexanov nomidagi Rossiya iqtisodiyot universiteti Toshkent temir yo'l muhandislari instituti.

EDITOR-IN-CHIEF:

Qirg'izboyev Abdug'affor Karimjonovich – Doctor of Historical Sciences, Professor

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G'. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Umarova H.O'. – Minister of Preschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Woogyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Mirzayeva F.O. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences, Professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – doctor of philosophy (PhD) in psychology

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

“Maktabgacha va maktab ta’limi” jurnali Oliy attestatsiya komissiyasining 26-08-2024 yildagi №11-05-4381/01-Kengash tavsiyasiga ko’ra, pedagogika fanlari bo’yicha falsafa doktori (PhD) va fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning tadqiqot ishlari yuzasidan dissertatsiyalarining asosiy ilmiy natijalarini chop etish uchun tavsiya etilgan milliy ilmiy nashrlar ro’yxatiga kiritilgan.

Asos: OAK Pedagogik texnologiyalar va psixologik tadqiqotlar bo’yicha ekspert kengashi tavsiyasi (29-10-2024-y.; №10); OAK Tartib-qoida komissiyasi qarori (30-10-2024-y., №10/24); OAK Rayosatining qarori (31-10-2024-y., №363/5).

“Maktabgacha va maktab ta’limi”
jurnali

26.06.2023-yildan

O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti
Administratsiyasi huzuridagi Axborot
va ommaviy kommunikatsiyalar
agentligi tomonidan №C-5669245
reyestr raqami tartibi bo’yicha
ro’yxatdan o’tkazilgan.

Litsenziya raqami: №095310

MUNDARIJA

Nutq o'qitirish mashg'ulotlarida maqol va rivoyatlardan foydalanish texnologiyasi	12
Azimova Nodira Xikmatovna	
Matematikada o'tkaziladigan sinfdan tashqari viktorina, matematik ertalik va matematik musobaqalarni tashkil etish.....	15
Azizova Dilnoz Yo'ldashevna	
Adabiy ta'limda fanlararo integratsiyani rivojlantirishda didaktik o'yinlarning o'rni	19
Hasanova Bahora Isa qizi	
Boshlang'ich sinf ona tili darsliklaridagi kognitiv-pragmatik mashqlar turlari va mazmuni.....	22
Jahonova Nargiza Yunus qizi	
Umumiy o'rta ta'lim maktablarida kimyo fanidan uyga vazifalarni tashkil etishda QUIZ testlardan foydalanish	28
Jamolova Nodirabegim Jobir qizi	
Maktabgacha katta yoshdagi bolalarning tadqiqotchilik faoliyatini tashkil etishning dolzarbligi	32
Mazgarova Durdona Shuxrat qizi, Mirzakamolova Komola Xojiakbar qizi	
Understanding and Using Articles in English: A Practical Approach.....	35
Mustafeyeva Nigina Shuhrat kizi	
Bo'lajak tarbiya fani o'qituvchilarining kasbiy tayyorgarligi jarayonida raqamli texnologiyalardan foydalanishning nazariy asoslari.....	40
Nosirova Dilduza	
Ona tili va o'qish savodxonligi fanining boshlang'ich ta'limdagi o'rni va ahamiyati	45
Otamurodova Mahfirat Husan qizi	
O'zbekiston Respublikasi Prezidentining ta'lim sohasidagi qaror va qonunlari asosida maktabgacha yoshdagi bolalarda tadqiqotchilik faoliyatini rivojlantirishga zamonaviy yondashuv	49
Imamova Nilufar Zabiyyulla qizi, Po'latova Mahfuza To'liqin qizi	
Maktabgacha ta'lim tashkiloti rahbarlarining kasbiy etikasi va madaniy salohiyatini shakllantirish omillari...52	
Qodirova Fotima Rashidovna	
Boshlang'ich ta'limda tarbiya jarayonining samaradorligini oshirishda xorijiy tajribalarining qiyosiy tahlili55	
Shokirova Madinabonu Shomurod qizi	
Boshlang'ich sinflarda matematika o'qitishda mental arifmetikaning o'rni.....59	
Sulaymonova Nigora Olimjon qizi	
Boshlang'ich ta'limda ta'lim samaradorligini oshirishda xorijiy tajribalardan foydalanish mexanizmlari (Singapur ta'lim tizimi misolida).....63	
Taniqulova O'g'lioy Fahriddin qizi	
SWOT texnologiyasi asosida talabalarning tadqiqotchilik ko'nikmalarini rivojlantirish modeli.....66	
Abdusalomova Saidabonu Ziyovuddin qizi	
Механизмы формирования характера трудолюбия в младшем школьном возрасте	69
Зияев Амаль Толибович	
Современные методы обучения иностранному языку в начальных классах	72
Косимова Шахризода Бахромжон кизи, Рузметова Хилола Абдушариповна	
Ислам в духовных исканиях Льва Толстого: уважение великого писателя к религии и пророку	75
Мамасодикова Махзуна Жалол кизи	
Проблемы и особенности перевода с узбекского языка на русский: анализ ошибок и пути решения	78
Холмуродова Дилдора Хусниддиновна	
Развитие русского языка в современном мире	80
Чернова Татьяна Алексеевна, Темиров Руслан Расул угли, Хасанов Сайхунбек Килич угли	
Ona tili ta'limida muqobil javobli testlardan foydalanishning afzalliklari.....83	
Komilova Lola Nasillovna	
Maxsus pedagogikani o'qitishda klinik, tarixiy, psixologik, didaktik materiallarni integrativ o'qitish metodlari	91
Djavlanova Nodira Xamza qizi	

Professional ta'lim muassasalari o'quvchilarining loyihalash kompetentligini shakllantirish	94
<i>Xidirova Dildora Zayniddinovna</i>	
Formation of Cultural Tolerance in Preschool Children Through Foreign Language Learning Using Digital Educational Resources	98
<i>Dadakhanova Mohlaroyim Muratvayevna</i>	
Ingliz tili o'qituvchilarini tayyorlash va qo'llab-quvvatlashning samarali usullarini o'rganish	106
<i>Ataullayev Fazliddin Fahriddin o'g'li</i>	
O'quv jarayonida sun'iy intellekt tizimlaridan foydalanishning ta'limiy aspektlari tahlili	110
<i>Zubayda Barnoyeva</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida funksional savodxonlikni shakllantirishning nazariy va metodik manbalari.....	116
<i>Mirxalilova Nargiza Akbarovna, Usmanova Mashkura Mirzoroximovna, Xunarova Lobar Akbaraliyevna</i>	
Butun dunyoda nogiron bolalarga nisbatan munosabat: stereotiplar va ularni yengish	120
<i>Axmadova Shahloxon Voxid qizi</i>	
Ijtimoiy va pedagogik riabilitatsiyon deviant xulqi bo'lgan o'smirlar.....	124
<i>Abduvaliyeva Mashhura Abduvohid qizi</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida mehnat munosabatlarini tartibga solishda sog'lom ish muhitini yaratish.....	127
<i>Qosimova Shaxnoza Nuriddinovna</i>	
Maktab o'quvchilarida chet tili bo'yicha strategik kompetensiyani shakllantirish: psixologiyistik asoslar	131
<i>Akmalxonova Nodira</i>	
Chet tillarini o'zlashtirishning psixologiyistik asoslari: A. A. Leontyev qarashlarining tahlili	137
<i>B. O. Toshboyeva</i>	
O'quvchilarni tabiiy-ilmiy savodxonligini shakllantirish asosida tadqiqotchilik ko'nikmalarini rivojlantirish metodikasini takomillashtirishning xususiyatlari mazmuni	143
<i>Ro'zimatov Jamshid Alisher o'g'li</i>	
Boshlang'ich sinf "tarbiya" darslarida o'quvchilarning tanqidiy tafakkurini rivojlantirishga qaratilgan mavzularning mazmun-mohiyati	148
<i>Xoliqulova Moxichehra Nodir qizi</i>	
Развитие деонтологической компетентности будущих учителей предмета "воспитания"	152
<i>Бахобов Анвар Абдусаттор угли</i>	
Obrazli tafakkur – boshlang'ich sinf o'quvchilarining nutqini o'stiruvchi vosita	155
<i>Turg'unova Xumora Xusniddin qizi</i>	
Boshlang'ich sinflarda janriy xususiyatlariga ko'ra ifodali o'qish ko'nikmasining yo'nalishlari	158
<i>Tirkasheva Xumora Nurali qizi</i>	
Sharof Boshbekovning "Temir xotin" dramasida dramatik diskursning semantik va sintaktik qurilishi	162
<i>Mavlanova Xafiza Gulmurodovna</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarning teleko'rsatuvlar vositasida nutq madaniyatini rivojlantirish pedagogik muammo sifatida	166
<i>Abduvosiyeva Mahmuda Xamidullo qizi</i>	
"O'z-o'zini rivojlantirish", "amaliyot" hamda "pedagogik amaliyot" tushunchalarining ijtimoiy-falsafiy, pedagogik talqini	169
<i>Adasheva Matluba</i>	
Kursantlarda muzokaraga kirishish ko'nikmalarini shakllantirishda nizoli vaziyatlar strategiyalarining psixologik o'rni	173
<i>Azamjonova Oyniso Qahramon qizi</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlari boshqaruvi jarayonida rahbar kompetensiyalarini rivojlantirishning zamonaviy metodik yondashuvlari.....	178
<i>Berdiyeva Dilafruz Shuxratovna</i>	
Boshlang'ich ta'lim o'quv-tarbiya jarayonida mashq daftarining o'rni va ahamiyati	182
<i>Bo'ronova Maftuna Valijon qizi</i>	
Raqamli texnologiyalar yordamida kitobxonlik madaniyatini takomillashtirishning nazariy asoslari	186
<i>Burxanov Bahodir Baxtiyorxodjaevich</i>	
Yoshlar orasida emotsional intellektni rivojlantirishning psixologik asoslari	191
<i>Darvishxojayev Xasan Abdulxakimovich</i>	
Boshlang'ich sinf tabiiy fanlar darslarida virtual ta'lim texnologiyalaridan foydalanish imkoniyatlari	195
<i>Djurayeva Nargis Narkulovna</i>	

Ingliz tilida talaffuzni o'rgatishda samarali zamonaviy kompyuter dasturlari	198
Ernazarova Shahnoza Ergash qizi	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida ekologik tarbiyaning ahamiyati va ma'naviyatga ta'siri	202
Fayziyeva Dilfuza Tohir qizi	
The Importance of Modern Technologies For Improving Speech Skills of Primary Students.....	206
I. A. Komolova	
Bo'lajak pedagoglarning ta'lim jarayonida sun'iy intellekt texnologiyalaridan foydalanishining o'ziga xos imkoniyatlari.....	209
Inadullayeva Sevara Qahramonovna	
O'quvchilarning jamoada ishlash ko'nikmalarini rivojlantiruvchi metodlar	212
Jumanova Shaxnoza Baxromjanovna	
Ulug'bek Hamdamning "Isyon va itoat" romanida obrazlar hayotiga konfliktning ta'siri.....	215
Karimova Mahliyoixon Mahkamjon qizi	
Sharq mutafakkirlari qarashlarida harbiy xizmatchilarda psixik o'zini o'zi boshqarish muammolarining metodologik tahlili	219
Kiyomxujaeva Madina Rustambek qizi	
Xorijiy tillarni o'qitishda milliy va xalqaro tajribalarni solishtirish	224
Jumaboyeva Malika, Eshpolatova Nozima, Ne'matova Shahzoda, Razzakova Nodira	
Maktabgacha ta'lim tashkilotida markazlar faoliyatini rivojlantirishda tarbiyachining nutqiy madaniyati	227
Nazarova Zulayxo Turabovna, Oydinova Baxriniso Burxon qizi	
Maktabgacha yoshdagi bolalarni faoliyatlar orqali ma'naviy-ma'rifiy qiyofasini shakllantirishda tarbiyachining vazifalari	231
Niyozova Maftuna Normaxmat qizi	
Bo'lajak o'qituvchilarni raqamli ta'lim muhitida "Smart-Learning" texnologiyalarini samarali qo'llashga tayyorlash metodikasi (umumiy pedagogika misolida)	234
Nurullayeva Ugulxon Ergashboyevna	
O'qish savodxonligini rivojlantirishning zamonaviy didaktik yondashuvlari	237
Oripova Dilnozaxon Abduvosi qizi, Azimova Ziyoda Ergashevna	
Adabiy ta'limda o'quvchilarning refleksiv ko'nikmalarini rivojlantirish pedagogik muammo sifatida	241
Qodirova Dilnoza Alisher qizi	
"Yorug'lik dispersiyasi va uni hosil bo'lishi" mavzusini eksperimental yo'l bilan tushuntirish metodikasi.....	245
Rashidova Vazira Baxodir qizi	
Oliy ta'lim muassasalari talabalarini akademik mobillik asosida o'qitish tizimini takomillashtirish muammolari va ularning yechimlari	248
Ruziyeva Shoxida Fatilloevna	
Literature is A Reflection of the Soul and Culture of Humanity.....	254
Sayidova Sayyora Yorikulovna	
Linguistic Devices in Detective Terminology of "The Purloined Letter" by Edgar Allan Poe	257
Shokirova Markhabo	
Maktab direktorlarining psixologik bilimlarini rivojlantirishning ahamiyati va yo'nalishlari.....	260
Talabayev Utkirjon Rosuljonovich	
Bo'lajak harbiy xizmatchilarda empatiya orqali kasbiy moslashuvchanlikni oshirishning ijtimoiy-psixologik asoslari	263
Toshmatov Rustamjon Muydinjon o'g'li	
Tanqidiy tafakkurni shakllantirishning pedagogik va psixologik nazariyasi bo'yicha xorijiy va mahalliy tadqiqotlar tahlili	266
Xudoyorova Gavhar Baxtiyor qizi	
Maktabgacha yoshdagi bolalarni milliy qadriyatlar asosida tarbiyalash mazmuni va amaliy ahamiyati	271
Yakubova Zilola Zikirovna	
Zulfiya she'riyatida vafodor ayol timsoli	274
Yusupova Muqaddam Mahmutjonovna	
Yangi davr – yangi dars: ta'limdagi zamonaviy metodlar.....	278
Jumoniyo'zov Nurbek Xudoyorovich	
Взаимное сотрудничество Республики Узбекистан и Республики Азербайджан в формировании современной системы международных отношений	280
Исломов Абдулазиз Латиф угли	

Qo'l mehnati orqali talabalarda mas'uliyat va intizom tuyg'usini rivojlantirish.....	284
<i>Abdullajonova Dildoraxon Rustamjonovna</i>	
Innovatsion ta'lim muhiti sharoitida o'qituvchining akmeologik pozitsiyasini shakllantirish	288
<i>Aralova Dilafruz Dushaboy qizi</i>	
Umumiy o'rta ta'lim maktablarida fanlararo aloqadorlikning ahamiyati.....	292
<i>Madraximov Shuxratjon Shukurovich, Madraximova Maxfuza Axmedovna</i>	
Umumiy o'rta ta'lim maktablarida adabiyot fanini o'qitishda zamonaviy texnologiyalar integratsiyasi	295
<i>Madraximova Maxfuza Axmedovna, Madraximov Shuxratjon Shukurovich</i>	
Yosh o'qituvchilar va ongsostining ta'limdagi ahamiyati	299
<i>Mutabar Kasimkhodjayevo</i>	
A Stylistic Comparison of Ethical and Moral Proverbs in English and Uzbek.....	303
<i>Parvina Mukhtashamova</i>	
Talabalarning ijodiy faoliyatini rivojlantirishda podkast texnologiyalaridan foydalanish	306
<i>Yuldashev Abdurauf Ro'zmatjonovich</i>	
Informatika o'qitishda grafik organayzerlardan foydalanish.....	308
<i>Zohidova Mahfuza Habibovna</i>	
Характеристика деловой переписки на русском языке	311
<i>Бобоназаров Хуршид Ишпулатович</i>	
Vatanparvarlik hissini yoshlarda takomillashtirish masalasining mahalliy psixologlar tomonidan talqini	315
<i>Kulaxmetov Abdusattor Baxriddinovich</i>	
Методика преподавания фразеологизмов в старших классах	319
<i>Мамадаминова Жамила Турабоевна</i>	
Особенности учебного кластера как среды для развития речевых навыков	323
<i>Мамаджанова Карина Абдукаримовна</i>	
Maktabgacha ta'limda hr boshqaruvi: rivojlangan mamlakatlar tajribasi va O'zbekiston sharoitida tatbiq etish yo'llari.....	327
<i>Alovdinova Iroda Botir qizi</i>	
"Kognitiv faollik" tushunchasi va uning pedagogik-psixologik aspektlari	330
<i>Ismoilova Nozimaxon</i>	
The Significance of Media Competence in Enhancing Speaking Skills Among B2 and C1 Level Learners	335
<i>Vazira Bafayeva Muxiddinova</i>	
Zamonaviy ta'lim jarayonida 21-asr ko'nikmalarini shakllantirishning nazariy va amaliy asoslari	338
<i>Raximdinova Gulbodom Ibrohimjon qizi</i>	
Kasbiy refleksiya asosida bo'lajak o'qituvchilarning transversal kompetensiyalarini rivojlantirishda maxsus va interfaol metodlardan foydalanish	344
<i>Askarova Barchinoy Abdurahimovna</i>	
Bo'lajak texnologik ta'lim o'qituvchilarining grafik kompetentligini transformatsion yondashuv asosida rivojlantirishning samarali shakllari va interfaol metodlardan foydalanish	347
<i>Butayeva Gulmira Boxodirjonovna</i>	
Ota-ona qaramog'isiz qolgan bolalarni tutingan oilalarga moslashtirishning pedagogik mexanizmlari	350
<i>D. Q. Rahimova</i>	
Emotsional intellektni rivojlantirishda zamonaviy ta'lim metodlarining o'rni.....	353
<i>Jamalova Kamola Shahobiddinova</i>	
Tadqiqot samaradorligini pasaytiruvchi metodik xatolarni korrektsiya qilish usullari	358
<i>Mamasidiqova Odina Islomjon qizi</i>	
Ona tilini o'rgatishda didaktik material tanlash metodikasi	362
<i>Mamatova Gulshan Amankulovna</i>	
Boshlang'ich sinf ona tili va o'qish savodxonligi darslarida to'rt blokli model (tanqidiy fikrlash, ijodkorlik, muloqot va hamkorlik) ning qo'llanilishi	365
<i>Mirzoyeva Maftuna Husnitdinovna</i>	
Spekulyativ dizayn metodi asosida talabalarda kelajak ssenariylarini yaratish texnologiyasi	368
<i>Nishonov Nodir Alimjanovich</i>	
Filologiya yo'nalishi talabalari ta'lim jarayonida ilmiy dunyoqarashni shakllantirishda hamkorlik pedagogikasining ahamiyati.....	372
<i>Nishonova Aziza Mirzaxmadovna</i>	

6–7 yoshli bolalarning kognitiv ko'nikmalarini raqamli ta'lim vositalari asosida shakllantirish metodikasini takomillashtirish	375
Nuritdinova Shaxnoza Kamoliddin qizi	
Ona tili darslarida o'quvchilarda sintaktik tushunchalarni shakllantirishning innovatsion metodikasini takomillashtirish	377
O'rozboyeva Dilnoza Alimboy qizi	
O'quvchilar bilan olib boriladigan sport ishlarining pedagogik asoslari	380
Oromova Laylo Ilhomovna	
Bo'lajak informatika o'qituvchilarining kasbiy kompetentligini dasturlash tillari orqali rivojlantirish yo'llari ..	384
Raxmatov Mirzo Mukimovich	
Bo'lajak texnologiya fani o'qituvchilarini tayyorlashda dizaynerlik qobiliyatlarini takomillashtirishda mahorat darslari (master klass)ni tashkil qilish	389
Satvoldiyeva Malaxatxon A'zamjanovna	
Shaxs kasbiy taraqqiyoti va amaliy faoliyat rivojlanishining omillari	394
Toshmurodov Muxriddin Suvon o'g'li	
Bo'lajak jismoniy madaniyat o'qituvchisining kasbiy kompetentligini shakllantirish mexanizmlari	398
Yuldasheva Nargiza Egamberdiyevna	
Talabalarda kasbiy yozma nutq kompetensiyasini takomillashtirish metodikasi	401
Alimov Farhod Sharabidinovich	
Boshlang'ich ta'limda buyuk allomlarimiz merosini integratsiya asosida o'qitish usullari	405
Mamatkarimova Sevara Alim qizi	
Bo'lajak biologiya o'qituvchilari inklyuziv kompetentligini rivojlantirish ijtimoiy-pedagogik muammo sifatida	410
Raximov Atanazar Karimovich, Yuldashova Iroda Dilshodovna	
15-16 yoshli voleybolchilardan iborat nazorat va tajriba guruhlarida sakrash chidamkorligining pedagogik tajriba davridagi rivojlanish ko'rsatkichlarini shakllanish dinamikasi	413
Sulaymonov Jaxongir Solijonovich	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida matematik kompetensiyalarni rivojlantirishning metod va vositalari	417
Xudoyberdiyeva Sayyora Abdumumin qizi, Buzrukov. T. O.	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining kompetensiyalarini shakllantirish va rivojlantirishda o'qitishning tashkiliy-pedagogik shartlari	421
Rahmonova Zulayho Abdumalikovna, Buzrukov T. O.	
Pedagogik oliy ta'lim talablarida kasbiy pedagogik imijni rivojlantirishning ijtimoiy pedagogik zaruriyati	425
Mo'ydinova Shoxsanam Doniyorbek qizi	
The Role of English as a Tool for Cultural Diplomacy in Post-Soviet Uzbekistan	428
Fariza Umarova Yorqin qizi, Iroda Roziqova Alsharifiddin qizi	
Ijodiy tafakkur shakllanishida lug'atlarning o'rni va ahamiyati	434
Tursunova Ozoda Faxriddinovna	
Malakali bokschi larni texnik-taktik tayyorlashda bosqichma-bosqich yondashuv	437
Meliqo'ziyev Mavlonjon Ro'zmatjon o'g'li, Meliqo'ziyev Bektemirjon Ro'zmatjon o'g'li	
Possibilities of Physical Education Means in the Formation of Volitional Qualities in Schoolchildren	443
Z. Nazarov	
Bo'lajak pedagoglarning ilmiy-tadqiqotchilik kompetensiyasini shakllantirish ijtimoiy pedagogik zarurat sifatida	447
Abdullayeva Nasiba Abdusolomovna	
Rus tili darslarida kommunikativ yondashuvlar	451
Adilova Soliyaxon	
Boshlang'ich ta'limda interfaol metodlardan foydalanish	455
Atayeva Baxrinisa Abduvaxidovna	
Talabalarda kommunikativ kompetentlikni rivojlantirishni boshqarish asosida ta'lim xizmatlarini takomillashtirish	458
Abdullayeva Aziza	
Tabiiy fanlarni o'rganishda boshlang'ich sinf o'qituvchilarining kasbiy kompetentligini rivojlantirish uchun interfaol usullar va zamonaviy texnologiyalar	461
Dehqonboyev Muhammad To'liqin o'g'li	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining ta'lim mazmunini loyihalashga tayyorgarligining pedagogik psixologik xususiyatlari	465
Haydarqulova Mahliyo Zafarovna	

Zamonaviy yondashuv asosida talabalarda ekologik ta'lim-tarbiya berishning samarali yo'llari	469
Sh.S.Shodmonova, Hotamov Tolibjon Narzulloyevich	
Maktabgacha ta'lim tarbiyalanuvchilari nutqini o'stirishda xalq og'zaki ijodidan foydalanish metodikasini takomillashtirish.....	472
Imomova Muazzam Rafiqjon qizi	
Boshlang'ich sinflarda o'quvchilarning natijalarini baholash.....	476
Ismatova Ozoda Parda qizi	
Bolalar ijtimoiylashuvining psixologik masalalari	482
Jo'Imurodov Oybek Asliddin o'g'li	
Ijodiy qobiliyatlarni shakllantirishda didaktik vositalarning o'rni	485
Karimova Nilufar Raimjonovna	
Nogironligi bo'lgan shaxslar bilan ijtimoiy ish olib borishda muammo va yechimlar.....	488
Komilova Mohiniso Jobir qizi	
Kimyo o'qituvchisi kasbiy kompetentligini aniqlashning ustuvor pedagogik vazifalari	491
Mamajonov Shuhratjon Asqarovich, Odilxo'jazoda Nigoraxon Baxtiyorxo'ja qizi	
Ma'naviy taraqqiyot sharq allomalar merosida	495
Mirsagatova Nargiza Sayfullayevna	
Abduqodir Shakuriyning yangi usul maktablari va o'qitish metodikasi	499
Muxtorqulova Rushona Zohidjon qizi, Salomova Ra'no Vassiyevna	
Raqamli ta'lim resurslaridan foydalanishning o'quvchilarning kognitiv rivojlanishiga ta'siri.....	505
Lapasova Zebiniso Xidirovna	
Fransuz tili mashg'ulotlarida madaniyatlararo muloqotga o'rgatishning kommunikativ texnologiyalari	509
Muzaffarova Nodira Mardonovna	
O'quvchilarni ijtimoiy-madaniy kompetensiyalarini shakllantirish omillari	514
Norbo'tayev Farhod Maxsidin o'g'li	
O'qituvchining kasbiy kompetentligi orqali o'quvchilarda ijtimoiy kompetensiyalarni shakllantirish.....	518
Rajabova Xurshida Hakimovna	
Harbiy xizmatchilarning oilasini harbiy muhitga moslashuvining ijtimoiy-psixologik omillari.....	521
Rejametova Iroda Ikramshikovna	
Refleksiv ko'nikmalarni shakllantirish metodik muammo sifatida	526
Raxmonova Iroda Samijonovna	
Umumiy o'rta ta'lim maktablari direktorlarining boshqaruv faoliyatida ijtimoiy muhitni rivojlantirishning amaldagi holati (menejerlik o'quv kurslari misolida)	530
Saidqulov Sodikjon Botirovich	
Umumta'lim maktab o'quvchilarining ijtimoiy-siyosiy kompetensiyasini shakllantirish: nazariy yondashuv va ilmiy asoslar	533
Samatova Iroda Azamjon qizi	
Beyond Accountability: A Growth-Oriented Teacher Appraisal System for Professional Development.....	537
Sardorbek Rislikboyev	
Milliy qadriyatlar – millat ko'zgusi	542
Sulaymonova Tanzila Zoir qizi	
Tarbiya jarayoni mazmuni va mohiyati.....	545
Sultonov Ismoiljon Qodirjon o'g'li	
Nutqni rivojlantirishda interfaol pedagogik texnologiyalardan foydalanish zarurati va shart-sharoitlari.....	548
Tursunova Kamola Ulug'bek qizi	
Maktabgacha ta'lim tashkilotining milliy imidjini rivojlantirish va boshqarish texnologiyalari	552
Valiyeva Hamida	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida bolalarni maktab ta'limiga kompleks tayyorlash mazmuni.....	556
Xolboyeva Gulnora Ulashovna	
10-12 yoshli stol tennischilarni jismoniy tayyorgarligini yordamchi mashqlar majmuasini qo'llash orqali rivojlantirish.....	559
Yaqubova Zulayxo Alisherovna	
Gumanitar fanlarda milliy folklordan foydalanishning ahamiyati.....	564
Abduxakimova Maxfuza Abduraxmonova	
Классификация сказок и их характерные черты	568
Мусурманова Азиза Камиловна	

Необходимость развития коммуникативных компетенций у студентов медицинского ВУЗа.....	572
Шукурова Нодира Тиллаевна, Фуркатова Сабрина Фармоновна	
Oila va maktab hamkorligi asosida o'smir yoshidagi o'quvchilarning kommunikativ kompetentligini rivojlantirish masalalari	576
Evatov Saminjon Sobirovich	

REFLEKSIV KO'NIKMALARNI SHAKLLANTIRISH METODIK MUAMMO SIFATIDA

Raxmonova Iroda Samijonovna

University of Business and Science

Maktabgacha-boshlang'ich ta'lim va jismoniy tarbiya
kafedrası o'qituvchisi

Annotatsiya: Mazkur maqolada maktabgacha ta'lim yoshidagi bolalarda refleksiv ko'nikmalarni shakllantirishning metodik asoslari keng va chuqur tahlil qilingan. Refleksiv ko'nikmalarni rivojlantirish jarayoni bolalarning o'z xatti-harakatlarini tahlil qilish, anglash, o'z-o'zini baholash va xulosa chiqarish qobiliyatlarini shakllantirishga qaratilgan pedagogik jarayon sifatida qaraladi. Tadqiqotda refleksiya tushunchasi, uning psixologik-pedagogik mohiyati, metodik yondashuvlar, maktabgacha yoshdagi bolalarda refleksiv ko'nikmalarni rivojlantirishning bosqichlari hamda pedagogik texnologiyalarning o'rnini va ahamiyati batafsil yoritilgan. Shuningdek, maqolada o'rganilgan nazariy hamda amaliy materiallar asosida refleksiv ko'nikmalarni shakllantirishga yo'naltirilgan amaliy mashg'ulotlar, interaktiv o'yinlar va psixologik treninglar tavsiya qilingan.

Kalit so'zlar: refleksiya, refleksiv ko'nikmalar, maktabgacha ta'lim, metodik muammo, pedagogik texnologiyalar, interaktiv usullar, o'z-o'zini baholash, psixologik treninglar, rivojlanish bosqichlari, amaliy mashg'ulotlar.

Abstract: This article comprehensively and deeply analyzes the methodological foundations for developing reflexive skills in preschool children. The process of developing reflexive skills is considered as a pedagogical process aimed at forming children's abilities to analyze their actions, become aware of them, self-assess, and draw conclusions. The study covers the concept of reflection, its psychological and pedagogical essence, methodological approaches, stages of developing reflexive skills in preschoolers, as well as the role and importance of pedagogical technologies. Furthermore, based on the studied theoretical and practical material, practical exercises, interactive games, and psychological training aimed at developing reflexive skills are proposed.

Key words: reflection, reflexive skills, preschool education, methodological problem, pedagogical technologies, interactive methods, self-assessment, psychological training, stages of development, practical exercises.

Аннотация: В данной статье всесторонне и глубоко проанализированы методические основы формирования рефлексивных навыков у детей дошкольного возраста. Процесс развития рефлексивных навыков рассматривается как педагогический процесс, направленный на формирование у детей способности анализировать свои действия, осознавать их, оценивать себя и делать выводы. В исследовании освещены понятие рефлексии, её психолого-педагогическая сущность, методические подходы, этапы развития рефлексивных навыков у дошкольников, а также роль и значение педагогических технологий. Кроме того, на основе изученного теоретического и практического материала предложены практические занятия, интерактивные игры и психологические тренинги, направленные на развитие рефлексивных навыков.

Ключевые слова: рефлексия, рефлексивные навыки, дошкольное образование, методическая проблема, педагогические технологии, интерактивные методы, самооценка, психологические тренинги, этапы развития, практические занятия.

KIRISH

Zamonaviy pedagogikada bolalarni mustaqil, ijodiy va intellektual faol shaxs sifatida shakllantirish muhim vazifalardan biri hisoblanadi. Ayniqsa, maktabgacha ta'lim yoshidagi bolalarda refleksiv ko'nikmalarni rivojlantirish ularning o'z faoliyatini tahlil qilish, xatolarini anglash va ularni tuzatish, shuningdek, o'z bilim va harakatlarini muhokama qilish qobiliyatini shakllantirishda katta ahamiyatga ega. Refleksiya bolalarga nafaqat o'qish jarayonida, balki hayotning turli sohalarida mantiqiy fikrlash, tanqidiy baholash va o'zini o'zi boshqarish qobiliyatini beradi. O'zbekiston Respublikasida maktabgacha ta'lim tizimini takomillashtirish bo'yicha 2029-yilda qabul qilingan "Maktabgacha ta'lim va tarbiya to'g'risida"gi Qonun¹ va 2022-yildagi Milliy taraqqiyot strategiyasi^[2] bolalarning

1 <https://lex.uz/docs/-4646908>

intellektual va ijtimoiy rivojlanishiga alohida e'tibor qaratmoqda. Shuningdek, "Ilk qadam" davlat dasturi va 2023-yilda joriy etilgan yangi pedagogik standartlar maktabgacha yoshdagi bolalarda kognitiv va refleksiv qobiliyatlarni shakllantirishning ustuvor vazifalari sifatida belgilab berilgan ^[3].

Bugungi kunda maktabgacha ta'lim tashkilotlarida refleksiv ko'nikmalarni shakllantirish metodikasi hali yetarlicha o'rganilmagan va tizimli ishlab chiqilmagan muammolardan biri hisoblanadi. Pedagogik amaliyotda refleksiyani rivojlantirishga qaratilgan yondashuvlar ko'pincha tizimsiz yoki fragmentar tarzda qo'llanilmoqda, bu esa bolalarning rivojlanishida samaradorlikning pasayishiga olib keladi. Shu sababli, maktabgacha yoshdagi bolalarda refleksiv ko'nikmalarni shakllantirishning ilmiy asoslangan metodikasini ishlab chiqish va uni amaliyotga tatbiq etish dolzarb pedagogik masala sifatida qaralmoqda. Ushbu maqolada maktabgacha ta'lim yoshidagi bolalarda refleksiv ko'nikmalarni shakllantirishning nazariy asoslari, metodik muammolar va ularni hal etish yo'llari tadqiq qilinadi. Refleksiv faoliyatning psixologik-pedagogik jihatlari, bolalarning yosh xususiyatlari va ularga mos metodik yechimlar tahlil etiladi. Tadqiqot natijalari maktabgacha ta'lim tashkilotlarida refleksiv ko'nikmalarni rivojlantirish samaradorligini oshirishga yordam beradi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Maktabgacha ta'lim yoshidagi bolalarda refleksiv ko'nikmalarni shakllantirish pedagogika, psixologiya va ta'lim metodologiyasi sohalarida muhim masalalardan biridir. Ushbu mavzu bo'yicha tadqiqotlar ko'plab olimlar tomonidan amalga oshirilgan bo'lib, ularning natijalari bolalarning o'zini o'zi anglash, ijtimoiy munosabatlarni rivojlantirish va muammolarni hal qilish ko'nikmalarini ta'minlashda refleksivlikning ahamiyatini ta'kidlaydi.

S. S. Tomilov o'z tadqiqotlarida maktabgacha ta'lim yoshidagi bolalarning refleksiv ko'nikmalarini rivojlantirish uchun innovatsion ta'lim metodlarini joriy etish zarurligini ta'kidlagan ^[4]. U, shuningdek, bolalar bilan ishlashda interaktiv usullar va o'yinlar orqali refleksiv jarayonlarni rag'batlantirish imkoniyatlarini o'rgangan. X. M. Qodirovning tadqiqotlari esa refleksiv ko'nikmalarni rivojlantirishda o'z-o'zini anglash va o'z ehtiyojlarini belgilashning muhimligini ta'kidlaydi ^[5]. U bolalarning o'z fikrlarini ifoda qilish va o'z hissiyotlarini tushunishlari orqali o'zlarining o'sishlariga hissa qo'shishini namoyish etadi. Bu jarayonda, maktabgacha ta'lim muassasalarida ta'lim jarayonini tashkil etishda shaxsga yo'naltirilgan yondashuv muhimligini ko'rsatadi.

A. A. Zainullin maktabgacha yoshdagi bolalarda refleksiya ko'nikmalarini rivojlantirish uchun psixologik-o'yin faoliyatini qo'llash haqidagi tadqiqotlar olib bordi. U bolalar bilan boshqarilmaydigan va muammoning echimida erkinlik berish muhimligini hamda o'zlarini tanitishga, o'z hissiyotlariga e'tibor berishga ko'maklashuvchi sharoitlarni yaratish zarurligini ta'kidlaydi ^[6]. Bundan tashqari, P. S. Djangirov ta'lim muassasalari uchun refleksiv ko'nikmalarni shakllantirish dasturlari, metodik qo'llanmalar va maqolalar ustida ishlagan bo'lib, bu sohada amaliy tajribalarni o'rganish g'oyasi juda muhim ekanligini ko'rsatadi ^[7]. Maktabgacha ta'lim tizimida bolalarni o'zaro hamkorligi orqali o'z fikrlarini bildirishlari va o'zlarini ifoda qilishlari uchun qulay muhit yaratish istiqbolida ko'plab loyihalar amalga oshirilmogda.

Maktabgacha ta'lim yoshidagi bolalarda refleksiv ko'nikmalarni shakllantirish muammosi ko'plab olimlar tomonidan tadqiq qilingan va bu sohada har tomonlama rivojlanish uchun interaktiv metodlar, psixologik o'yinlar va shaxsga yo'naltirilgan yondashuvlar zarurligi ta'kidlanmogda. Ushbu tadqiqotlar, kelgusida faoliyatlarimizni yanada rivojlantirishga yordam beradi va bolalarning muammolarni hal qilish, o'z fikrlarini ifoda etish ko'nikmalarini mustahkamlashda yo'nalish belgilari sifatida xizmat qiladi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Ushbu tadqiqotning maqsadi maktabgacha ta'lim yoshidagi bolalarda refleksiv ko'nikmalarni shakllantirish jarayonini o'rganish va uning metodik asoslarini ishlab chiqishdir. Tadqiqot quyidagi metodologik yondashuvlarga tayanilgan holda amalga oshiriladi: Tadqiqot sifat va miqdoriy usullarni o'z ichiga olgan aralash usul asosida olib boriladi. Bu yondashuv bolalarning refleksiv ko'nikmalarini o'rganish va baholashda kengroq va chuqur ma'lumotlar to'plash imkoniyatini taqdim etadi. Kvalitativ usullar orqali fokus-guruh tahlillari va intervyular, miqdoriy usullar orqali esa anketalar va psixologik testlar o'tkaziladi.

Ishtirokchilar maktabgacha ta'lim yoshidagi bolalar (5–7 yosh) bo'ladi. Bunda 3 ta maktabgacha ta'lim muassasasidan 60 nafar bola tanlab olinadi. Ishtirokchi bolalar tasodifiy tanlov usuli yordamida aniqlanadi, hamda ularning ota-onalari va pedagoglari tomonidan ma'lum shartlar asosida ro'yxatdan o'tkaziladi.

Ma'lumot to'plash usullari quyidagilardan iborat:

- **Kuzatish:** bolalarning o'yinga asoslangan faoliyatlarida refleksiv faoliyatlarini o'rganish maqsadida kuzatuvlar o'tkaziladi.
- **Anketalar va testlar:** ota-onalar va murabbiylar uchun refleksiv ko'nikmalarning muvaffaqiyatini baholashga qaratilgan maxsus anketalar ishlab chiqiladi.

- **Tajriba guruh tahlillari:** o'zaro munosabatlar va muammolarni hal qilish jarayonida bolalarni faol ishtirok ettiruvchi fokus-guruhlar tashkil etiladi. Ushbu usul bolalarning fikrlash jarayonlari va refleksiv ko'nikmalarini chuqur o'rganishga yordam beradi.

Kvalitativ ma'lumotlar mazmunli tahlil usuli yordamida bolalarning fikrlari va hissiyotlarini sinchiklab o'rganish orqali to'g'ri talqin etiladi. Miqdoriy ma'lumotlar uchun esa statistik usullar, jumladan, dispersiya, korrelyatsiya va t-testlar kabi metodlar qo'llaniladi.

Tadqiqot jarayonida refleksiv pedagogika, o'yin metodologiyasi va yosh psixologiyasi kabi nazariy yondashuvlardan foydalaniladi. Ushbu yondashuvlar yordamida bolalarning o'zaro munosabatlarini rivojlantirish va o'z fikrlarini ifoda etish ko'nikmalarini shakllantirish uchun qulay muhit yaratish maqsad qilinadi. Tadqiqotda ishtirok etuvchi bolalar va ularning ota-onalaridan ruxsatnoma olish jarayonlariga qat'iy rioya qilinadi. Shuningdek, ishtirokchilarning maxfiyligi va shaxsiy ma'lumotlarining himoyasi ta'minlanadi. Ushbu metodologik yondashuvlar maktabgacha ta'lim yoshidagi bolalarda refleksiv ko'nikmalarni shakllantirish jarayonini chuqur o'rganishga yordam beradi va amaliy tavsiyalar hamda metodlarni ishlab chiqishda asosiy platforma bo'ladi. Tadqiqot natijalari nafaqat nazariy bilimlarni, balki amaliy tajribani ham yanada boyitishga qaratilgan.

TAHLIL VA NATIJALAR

Ushbu tadqiqotda maktabgacha ta'lim yoshidagi bolalarda refleksiv ko'nikmalarni shakllantirish jarayonining tahlili bir nechta metodlar yordamida amalga oshirildi. Olingan ma'lumotlar tadqiqotning maqsadi va dolzarbligini hisobga olgan holda chuqur tahlil qilindi.

Kuzatuvlar davomida bolalarning o'yin faoliyatidagi refleksiv ko'nikmalari sezilarli darajada namoyon bo'ldi. Bolalar o'zaro muloqotda faol ishtirok etdi, o'z hissiyotlarini ifodalashda va boshqa bolalar fikrini qabul qilishda ijobiy natijalarga erishdilar. Bu jarayonda ularning muammoni hal qilishga oid fikrlari va tashabbuslari yaxshi rivojlangan deb hisoblanadi. Kuzatuv natijalari bolalar o'rtasidagi ijtimoiy lahzaning kuchayishini va refleksiv muhokamlarning kengayishini ko'rsatdi.

Ota-onalar va murabbiylardan olingan anketalar natijalari tubdan tahlil qilindi. Anketa natijalari shuni ko'rsatdiki, ishtirokchilar o'z bolalarining refleksiv ko'nikmalari mavjudligini aytdilar, ammo ko'pchilik onalar va otalar bolalarning ijtimoiy ko'nikmalari va o'z fikrlarini ifodalashda yanada ko'proq yordam bera olishlari kerakligini ta'kidladilar. Test natijalari bolalarning o'z-o'zini anglash darajasining oshishi va o'z ehtiyojlariga e'tibor berilishi bilan bog'liq bo'lgan ijobiy o'zgarishlarni ko'rsatdi.

Tajriba guruhida o'tkazilgan muhokamalar bolalarning refleksiv ko'nikmalarini rivojlantiruvchi muammolarni hal qilish jarayonida tajriba almashishlarini aks ettirdi. Ishtirokchilar fikr almashganida, o'zaro tushunish va hamkorlikda ishlash ko'nikmalari oshgani ko'rindi. Bu bolalarning o'zlarini ifodalashda va yangi fikrlarni qabul qilishda bir-birlariga yordam berishlariga sabab bo'ldi. Tajriba guruh natijalari bolalar o'rtasida muloqot va muvofiqlikni rivojlantirishda sinfdagi kimyoviy va shaxsiy muhit o'rtasidagi muvozanatni yanada kuchaytirdi.

Olingan ma'lumotlar umumiy ravishda bolalarda refleksiv ko'nikmalarni shakllantirish jarayonining samaradorligini ko'rsatdi. Tadqiqot natijalariga ko'ra, ta'lim jarayonida joriy etilgan faol usullar, ayniqsa o'yinlar va interaktiv muhokamalar orqali bolalarning o'zlarini anglash, o'z fikrlarini ifodalash va boshqalar bilan munosabatlar o'rnatish qobiliyatlari yaxshi rivojlanadi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Bolalarda refleksiv ko'nikmalarni shakllantirish jarayoni samarali o'tdi, bu ularning umumiy shaxsiy rivojlanishiga ijobiy ta'sir ko'rsatdi. Buning natijasida, bolalar o'zaro munosabatlarda yanada faolroq va mustaqilroq bo'lib qolishdi. Joriy etilgan faol va interaktiv yondashuvlar bolalarning o'z-o'zini anglash va hissiyotlarini ifodalash ko'nikmalarini rivojlantirish jarayonida muhim rol o'ynadi. O'yin asosidagi metodlar bolalar uchun murojaat etishga qulay muhitni yaratdi. Tadqiqot davomida bolalarning ijtimoiy ko'nikmalari, shu jumladan, o'z fikrlarini yetkazish va boshqalarni tinglash qobiliyatlari oshdi, bu esa ularning kelajakdagi ijtimoiy moslashishida muhim omil bo'ladi. Kelgusida tadqiqotda inklyuziv ta'lim muassasalari va turli ijtimoiy qatlamlardan keluvchi bolalarni qamrab oluvchi strategiyalarni qo'llash tavsiya etiladi. Buning natijasida, jozibador muhit yaratish imkoniyatlari kengayadi.

Maktabgacha ta'lim muassasalarida o'quv jarayoniga interaktiv o'yinlar va amaliy mashg'ulotlarni joriy etish taklif etiladi. Bu, bolalarning o'z fikrlarini qurish va ularni boshqalar bilan baham ko'rish ko'nikmalarini kuchaytiradi. Ota-onalar va pedagoglarga bolalarda refleksiv ko'nikmalarni rivojlantirishga qaratilgan seminarlar va treninglar o'tkazilishi tavsiya etiladi. Bu, ularning bolalarga nisbatan yondashuvlarini yaxshilashga yordam beradi. Ta'lim dasturlarini zamonaviy talablar asosida yangilash zarur. Bu esa bolalarning refleksiv ko'nikmalarini rivojlantirishga xizmat qiluvchi zamonaviy metodlardan foydalangan holda amalga oshirilishi lozim.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. O'zbekiston Respublikasining "Maktabgacha ta'lim va tarbiya to'g'risida"gi Qonuni, 2019-yil 16-dekabr. – T.: O'zbekiston Respublikasi Qonun hujjatlari to'plami. <https://lex.uz/docs/-4646908>
2. S. S. Tomilov. Инновационные методы обучения для развития рефлексивных навыков у детей дошкольного возраста // Педагогические исследования. – 2020. – № 4. – С. 52–56.
3. X. M. Қодиров. Maktabgacha yoshdagi bolalarda refleksiv ko'nikmalarni rivojlantirishda o'z-o'zini anglashning o'rni // Psixologiya va ta'lim. – 2019. – № 3. – B. 23–27.
4. A. Zaynullin. Психологические игры как средство развития рефлексии у дошкольников // Детская психология и педагогика. – 2021. – № 6. – С. 39–44.
5. P. S. Jangirov. Ta'lim muassasalarida refleksiv ko'nikmalarni shakllantirish dasturlari va metodik qo'llanmalar // Tarbiya metodologik jihatlar. – 2022. – № 5. – B. 68–72.
6. Ergasheva U. Maktabgacha ta'lim sohasida pedagog olimlarning milliy qadriyatlar asosida ekologik tarbiya berishga oid qarashlari // Maktabgacha va maktab ta'limi jurnali. – 2025. – T. 3. – № 1.
7. Ergasheva U. "Ma'naviy ma'rifiy" ishlar bo'yicha maktabgacha ta'lim tashkilotlari sifatini oshirish // Yosh olimlar. – 2024. – T. 2. – № 21. – S. 51–53.
8. Ergasheva U. Ilk adabiy ta'lim tarbiyalanuvchilarda milliy qadriyatlarni shakllantirish asosi sifatida // Akademik tadqiqotlar zamonaviy fanlarda. – 2024. – T. 3. – № 30. – S. 183–186.
9. Эргашева У. К. Педагогинг ўқитувчи ва тарбиячи сифатидаги касбий маҳорати // Лучшие интеллектуальные исследования. – 2023. – T. 4. – № 1. – С. 27–33.

-
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
 - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
 - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
 - 13.00.03 Maxsus pedagogika
 - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
 - 13.00.07 Ta'limda menejment
 - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
 - 07.00.00 Tarix fanlari
 - 19.00.00 Psixologiya fanlari
 - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
 - 02.00.00 Kimyo fanlari
 - 03.00.00 Biologiya fanlari
 - 09.00.00 Falsafa fanlari
 - 10.00.00 Filologiya fanlari
 - 11.00.00 Geografiya fanlari

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2025. №5

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669245 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.